

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ КУЛЬТУРИ

Методологія музичної культурології (методологічний семінар)

Освітній ступінь

Магістр

Спеціальність

034 «Культурологія»

Освітньо-наукова програма

Музична культурологія

Статус

Обов'язкова

Семестровий контроль

залік, екзамен

Курс	1
Семестр	1,2

ECTS	7
Годин	210
Лекції	34
Семінари	34
Самостійна робота	142

Інформація про викладача

ПІБ	Тишко Сергій Віталійович, професор, доктор мистецтвознавства.
e-mail	svstysh@gmail.com

Анотація навчальної дисципліни

Основною метою навчальної дисципліни «Методологія музичної культурології (методологічний семінар)» є підготовка магістрантів-культурологів до подальшого самостійного вдосконалення та розвитку в майбутній професійній діяльності у контексті сучасних світових культурних процесів, що відбувається шляхом залучення студентів до роздумів про універсальні, фундаментальні та гостро актуальні питання музичної культурології, про логіку еволюції основних музично-культурологічних понять і ідей, а також до пошуків засобів діалогу науковця-гуманітарія з явищами культурного життя сучасного світу в їх динамічному розгортанні.

Завдання курсу:

- орієнтуватись в актуальних для царини музичної культурології наукових концепціях;
- аналізувати різножанрові наукові тексти щодо доцільності, влучності та креативності використаного методологічного інструментарію;
- аргументовано доводити необхідність залучення тієї чи іншої методологічної концепції в конкретному тексті;
- адаптувати методологічні концепції інших видів гуманітарної науки до актуальних завдань дослідження музичної культурології;

- володіти актуальним науковим словником та розуміти етимологію використовуваних понять та термінів;
- відпрацьовувати мовленеву специфіку в залежності від формату обраного наукового дискурсу.

Програмні результати навчання:

- ПРН 1. Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтеграції для розв'язання суспільно-значимих проблем.
- ПРН 2. Аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати інформацію у відповідності до професійних задач.
- ПРН 4. Популяризувати професію культуролога, дотримуючись етичних принципів.
- ПРН 5. Організувати та підтримувати комунікації з органами влади, науково-дослідними установами, інформаційно-аналітичними службами, засобами масової інформації з питань культури.
- ПРН 6. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних питань, презентації результатів дослідження та проєктів.
- ПРН 7. Оцінювати історичні здобутки та новітні досягнення культурології.
- ПРН 8. Приймати ефективні рішення щодо розв'язання складних задач і практичних проблем культурного розвитку суспільства.
- ПРН 10. Мати навички вироблення та ухвалення рішень з управління закладами та установами культури чи відповідними структурними підрозділами у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах
- ПРН 11. Мати навички організації та керівництва професійним розвитком осіб та груп у галузі культури.
- ПРН 12. Збирати, аналізувати та оцінювати емпіричні факти та здійснювати їх інтерпретацію у відповідності до сучасних теоретичних уявлень відповідного напрямку культурології.
- ПРН 13. Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження у сфері культурології, генерувати та перевіряти гіпотези, збирати докази та аргументувати висновки.
- ПРН 14. Розробляти навчально-методичне забезпечення і викладати навчальні дисципліни з культурології у закладах освіти.

Основна мета курсу «Методологія музичної культурології (методологічний семінар)» визначена необхідністю сформувати у студентів такі **компетентності**:

Інтегральна - Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у галузі професійної діяльності культуролога або у процесі навчання, що передбачає проведення дослідження та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю умов та вимог.

Загальні:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
5. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.
6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
7. Здатність до пошуку, опрацюванню та аналізу інформації з різних джерел.
8. Здатність проведення досліджень та викладання на відповідному рівні.

Фахові:

1. Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів.
2. Здатність оцінювання та аналізу інформації у процесі реалізації професійної діяльності.
5. Здатність до ефективної взаємодії з представниками інших професій, а також до залучення до розв'язання проблем культури представників громадськості.
6. Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.
9. Здатність використовувати сучасні методи та інструменти культурології, методи аналізу даних та інформаційні технології для проведення наукових досліджень, аналізувати і презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.
10. Здатність розробляти і викладати культурологічні дисципліни в закладах освіти.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти набудуть наступних здатностей та вмінь:

- орієнтуватись в актуальних для царини музичної культурології наукових концепціях;
- аналізувати різножанрові наукові тексти щодо доцільності, влучності та креативності використаного методологічного інструментарію;
- аргументовано доводити необхідність залучення тієї чи іншої методологічної концепції в конкретному тексті;
- адаптувати методологічні концепції інших видів гуманітарної науки до актуальних завдань дослідження музичної культурології;
- володіти актуальним науковим словником та розуміти етимологію використовуваних понять та термінів;
- відпрацьовувати мовленеву специфіку в залежності від формату обраного наукового дискурсу.

Курс «Методологія музичної культурології» призначений допомогти студентам-магістрантам на новому рівні досягнути, зрозуміти, усвідомити та засвоїти фундаментальні закономірності та принципи культурологічного, зокрема музично-культурологічного знання. Вміння вправно та якісно оперувати науковим інструментарієм під час пошуку належної дослідницької тактики та стратегії відкриває студентам простір для подальших кроків у професійній діяльності. Вміння влучно поєднувати накопичений наукою досвід із власним креативом та інтуїцією, оперативно обирати підходи для вирішення поставленого завдання, дотепно використовувати риторику сучасного наукового дискурсу дозволяє суттєво розвинути аналітичні та прогностичні навички молодих науковців та відкриває широкий обрій для їх подальшої реалізації.

Для більш ефективної комунікації, з метою розуміння структури навчальної дисципліни та найкращого засвоєння матеріалу використовується електронна пошта, месенджер Google Meet, Zoom. Під час навчання для взаємодії зі студентами, для вирішення навчальних завдань залучаються сучасні інформаційно-комунікаційні та мережеві технології, а також обладнання (проектор та електронні презентації для лекційних та практичних занять), музичні інструменти тощо.

Перелік тем

Модуль I. Актуальні теорії та концепції гуманітарного знання: специфіка застосування в музичній культурології.

Тема 1. Значення методології у гуманітарному науковому просторі. Музична культурологія як галузь гуманітарного знання.

Семінар. Музична культурологія як інтегративна наукова дисципліна

Тема 2. Хронологічні та географічні межі, обриси та локуси музичної культурології: сучасний досвід адаптації та інтерпретації.

Тема 3. Відлуння європейського Середньовіччя: шляхи подолання дослідницьких анахронізмів розуміння та інтерпретації.

Семінар. Дослідження Мішеля Пастуро в просторі музичної культурології.

Тема 4. Теорія фантазії: на межі наукової істини та поетичної вигадки.

Семінар. Функційні можливості теорії фантазії в контексті актуальних проблем музичної культурології.

Тема 5. Культурологічні концепції Умберто Еко у проєкції на музичне мистецтво

Семінар. Теорія відкритого твору Умберто Еко як методологічний інструмент культурології.

Семінар. Урбаністичні виміри у сучасних культурологічних дослідженнях.

Модуль II. Понятійно-термінологічний апарат музичної культурології у сучасному науковому розумінні музичних явищ.

Тема 1. Концепція міфологізації музичної історії як провідна проблема сучасного наукового культурологічного дискурсу.

Семінар. Міф та історична правда у культурологічних дослідженнях.

Семінар. Звукозапис як явище музичної культури: методологія роботи з фондами звукозаписів.

Тема 2. Концепції повсякдення як проблемна галузь сучасної гуманітаристики.

Семінар. Концепція «нового» у мистецтві Карла Дальхауза.

Тема 3. Проблеми стилю в музичній культурології.

Семінар. Зasadничі концепції стилю в сучасній культурології.

Семінар. Стиль, жанр та виконавська інтерпретація в музичній культурології.

Семінар. Основні тенденції розвитку західноєвропейської художньої культури XIX ст.

Тема 4. Контекстні зв'язки у музично-історичному процесі. Дослідження творчих біографій як складова частина музичної культурології.

Семінар. Особливості застосування методу культурологічного коментаря.

Тема 5. Дослідження творчих біографій як складова частина музичної культурології.

Семінар. Методи аналізу музичної складової у кінематографі.

Форми та технології навчання

Лекції, семінарські заняття, диспут, презентація, з обов'язковим використанням інформаційно-комунікативних технологій при підготовці до занять, есе.

Навчальні ресурси

Необхідна інформація до навчальної дисципліни надсилаються у відповідну групу «Дистанційне навчання»: <https://knmau.com.ua/virtualnij-tur/>; основні та додаткові матеріали надсилаються персонально електронною поштою, Viber, Messenger, Telegram.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Участь у обговореннях та доповнення на семінарах	20
2.	Реферат за обраною тематикою	10
3.	Презентація досліджень за обраною тематикою	10
4.	Відвідування лекцій	10
5.	Залік, екзамен	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

90-100–А–відмінно: студент вичерпно і розгорнуто відповідає на контрольні та залікові питання з урахуванням аналізу сучасних фахових літературних джерел та досвіду провідних вітчизняних і зарубіжних науковців. Володіє глибокими і міцними знаннями, здатний самостійно мислити, може визначати тенденції та протиріччя культурних процесів, робить аргументовані висновки, вирішує творчі завдання, професійно володіє понятійно-категоріальною базою в усній та письмовій формі.

82-89–В–добре: студент ґрунтовно відповідає на контрольні та залікові питання з урахуванням аналізу сучасних фахових літературних джерел, посиленням на досвід провідних вітчизняних і зарубіжних науковців. Правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, володіє фактами історичного та культурного процесів, здатний встановити причинно-наслідкові зв'язки між ними, уміє наводити приклади на підтвердження власних думок, добре володіє понятійно-категоріальною базою в усній та письмовій формі.

74-81–С–добре: студент надає достатньо повну відповідь на контрольні та залікові питання з урахуванням аналізу фахових літературних джерел, посиленням на досвід провідних вітчизняних і зарубіжних науковців. Послідовно і логічно відтворює навчальний матеріал,

достатньо володіє фактами історичного та культурного процесів, але не завжди здатний встановити причинно-наслідкові зв'язки між ними, проте уміє наводити власні приклади на підтвердження висловлених думок, володіє понятійно-категоріальною базою в усній та письмовій формі.

64-73-D- задовільно: студент відповідає на контрольні та залікові питання без посилань на літературні джерела і наукові доробки провідних науковців, припускається окремих неточностей та виправляє їх за допомогою викладача. Демонструє посередній рівень розуміння навчального матеріалу, обмежено наводить приклади та аналізує матеріал. На задовільному рівні демонструє навички роботи із науковим текстом.

60-63-E-задовільно: студент відповідає на контрольні та залікові питання в мінімально допустимому обсязі, припускається значних неточностей, які виправляє лише за допомогою викладача. Складно розуміє основний навчальний матеріал, не може наводити приклади. На низькому задовільному рівні демонструє навички роботи із науковим текстом.

35-59-FX-незадовільно (з можливістю повторного складання): студент відповідає на контрольні та залікові питання не вірно або в недостатньому обсязі, допускає грубі помилки, неспроможний їх виправити за допомогою викладача. Розуміє основний навчальний матеріал сегментовано, мінімально здатний відтворювати пропонувані наукові концепції, слабо орієнтується в головних етапах історичного та культурного процесів.

0-34-F- незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни): студент не відповідає на контрольні та залікові питання, демонструючи фахову неспроможність. Не розуміє основного навчального матеріалу, не здатний відтворювати пропонувані наукові концепції, не знається на головних етапах історичного та культурного процесів.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Навчання іноземною мовою (за потреби)

За бажанням студентів допускається вивчення матеріалу за допомогою англомовних онлайн-курсів за тематикою, яка відповідає тематиці конкретних занять.

Неформальна освіта.

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, конкурсах творчих робіт, круглих столах, відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій та виставок, музичних фестивалів, конкурсів тощо.

Література.

1. Бабушка Л. Фестивалі як комунікативний апропріатор глобалізаційних процесів у культуротворчому просторі. Ніжин: Видавець ПП Лисенко ММ, 2020. 272 с.
2. Герчанівська П. Е. Індивід, суб'єкт, особистість, індивідуальність як базові концепти теоретичної культурології: нові підходи і стратегії //Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури.2014. Вип. 33. С. 78–86.
3. Гуменюк Т., Тишко С. Музична культурологія в координатах гуманітарного мислення (до 20-річчя кафедри теорії та історії культури Національної музичної академії України імені

- П.І.Чайковського. Часопис Національної музичної академії України імені П.І.Чайковського. 2018. № 1 (38). С.128-139. URL : <http://chasopysnmau.com.ua/article/view/135910/132879>
4. Дабло Л. Г. Використання біографічного методу на прикладі теоретичної спадщини Д. Овсянико-Куликовського // Актуальні проблеми науки та освіти : зб. матеріалів XIX підсумкової наук.-практ. конф. Викладачів (Маріуполь, 3 лют. 2017 р.). Маріуполь : МДУ, 2017. С. 191–121.
  5. Демчук Р. Міфопоетика як культурний топос та культурологічний метод // Вісник НАККіМ, Київ: Міленіум, 2017. № 3. С. 48–52.
  6. Довга Л. М. Система цінностей в українській культурі XVII ст. : (на прикладі теоретичної спадщини Інокентія Гізеля) / Л. Довга. Київ-Львів : Свічадо, 2012. 344 с.
  7. Зинькевич Е.С. Методологические аспекты проблемы традиции и новаторства // Исторические аспекты теоретических проблем в музыковедении. К., 1985. С. 65-81.
  8. Еко У. Як написати дипломну роботу: Гуманітарні науки / Пер.за ред.О. Глотова. Тернопіль : Мандрівець, 2007. 224 с. URL :
  9. https://shron1.chtyvo.org.ua/Umberto_Eco/Yak_napysaty_dyplomnu_robotu.pdf.
  10. Корній Л., Сютя Б. Історія Української музичної культури. К. НМАУ ім.П.І. Чайковського, 2011. 736 с.
  11. Кохан Т. Г. Кінематограф у контексті культурного простору XX століття : монографія. Київ : Ін-т культурології НАМ України, 2017. 304 с.
  12. Кравченко О. В. Культурологія в пострадянському освітньому дискурсі. Дриновський збірник : наук. вид. Софія ; Харків, 2018. Т. 11. С.440–449.
  13. Кривошея Т. О. Естетичне виховання в сучасному культуротворчому процесі. К., 2013. 271 с.
  14. Левчук Л. Т. Теоретичний потенціал міжнаукового підходу. Гуманітарний часопис : зб. наук. пр. Харків : ХАІ, 2015. № 2. С. 5–11
  15. Покулита, І. К. Медіапрактики у соціальній роботі [електронний ресурс] : підручник / І. К. Покулита, М. О. Колотило ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – електронні текстові дані (1 файл: 1,45 мбайт). Київ :
  16. КПІ ім. Ігоря Сікорського, вид-во «Політехніка», 2020. 192 с. – назва з екрана.<https://ela.kpi.ua/handle/123456789/37386>
  17. Пропш. Морфология волшебной сказки. Л. «ACADEMIA», 1928 г. 152 с. https://imwerden.de/pdf/propp_morfologiya_skazki_academia_1928_text.pdf
  18. Самойленко А.И. Диалог как музыкально-культурологический феномен: методологические аспекты современного музыковедения: Дисс. ...д-ра искусствоведения: 17.00.03. Одесса, 2003. 434 с.
  19. Северинова М.Ю. Архетипы в культуре у проекції на творчість сучасних українських композиторів: [Монографія]. К. : НАКККіМ, 2013. 300 с.
  20. Стародубцева Л. В. Методологічні проблеми культурології. Х. : ХДАК, 2005. 76 с.
  21. Сютя Б. Глобалізаційні та периферизаційні процеси в культурі як чинник організації художньої цілісності в сучасній музиці. Дрогобич :Видавництво "Коло", 2007. 60 с.
  22. Тишко С.В. Шляхи культурологічних досліджень творчих біографій музикантів // Київське музикознавство. Культурологія та мистецтвознавство: Збірка статей. К.: КМAM ім. Р.М. Глієра, 2019. Вип. 58. С. 79-90. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/kmuz_2019_58_9
  23. Тишко С.В., Куколь Г.В. Монографія «Странствия Глинки. Комментарий к “Запискам”». Ч. 5: Италия. К.: 2020. Опубліковані в Інтернеті на сайті academia.edu <https://independent.academia.edu> вступна стаття та 11 коментарів.
  24. Черкашина-Губаренко М.Р.Опера XX століття: Нариси. К.: Муз. Україна, 1981. 208 с.
  25. Шевченко Л. М. Сильові характеристики української фортепіанної культури XX століття : монографія. Одеса : Астропринт, 2019. 336 с.

26. Шип С.В. Музыкальная речь и язык музыки (теоретическое исследование). О.: Издательство Одесской гос. консерватории им. А.В.Неждановой, 2001. 296с.
27. Eco Umberto, Semiotics and the Philosophy of Language
https://www.academia.edu/73671152/Umberto_Eco_Semiotics_and_the_Philosophy_of_Language
28. Sperber D. Rethinking Symbolism / D. Sperber. – Cambridge : Cambridge University Press, 1975.
29. White, L. A. (1949). The science of culture, a study of man and civilization. Farrar, Straus. URL : <http://pombo.free.fr/white1949.pdf>